

**Onderzoek naar de werkwijze bij
matching door de Stichting FLASH bij
interlandelijke adoptie**

Inspectie jeugdzorg

Utrecht, september 2005

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Leeswijzer	6
Hoofdstuk 1 Het onderzoek	7
Inleiding	7
Probleemstelling	8
Werkwijze	8
Bronnen	9
Rapportage	9
Hoofdstuk 2 De resultaten van het onderzoek en de conclusies	11
Inleiding	11
Het belang van het kind	11
Nader onderzoek	14
Het voorstel aan de aspirant adoptiefouders	19
Aanvullende informatie van stichting FLASH in het interview	20
Hoofdstuk 3 Beantwoorden van de onderzoeksvragen en conclusie	23
Inwinnen informatie	23
Controleren van de informatie	23
Tegen elkaar afzetten van informatie	23
Evaluatie	24
Het belang van het kind bij matching	24
Doet de Stichting FLASH bij matching wat zij zegt dat zij doet?	24
Eindconclusie	24
Hoofdstuk 4 Aanbevelingen	27
Bijlage 1 Toetsingskader	29
Toetsingskader matching bij interlandelijke adoptie	31

Samenvatting

Samenvatting

De Inspectie jeugdzorg heeft op verzoek van het Ministerie van Justitie onderzoek verricht naar de werkwijze van de vergunninghouders interlandelijke adoptie. De inspectie heeft zich in het onderzoek gericht op de werkwijze van de vergunninghouders bij de matching. De inspectie heeft de werkwijze van de vergunninghouders tevens getoetst aan de eisen van de Wet Opneming Buitenlandse Kinderen ter Adoptie (Wobka), het protocol werkwijze bureau centrale autoriteit (verder het Protocol) en de richtlijnen voor een ethisch verantwoorde adoptiepraktijk van de International Sociaal Service (ISS).

De vraagstelling voor het toezicht is als volgt geformuleerd: *Wat is de werkwijze van de vergunninghouders bij de matching van adoptiekind en aspirant adoptie ouders? Hoe wordt daarbij het belang van het kind ingevuld door de vergunninghouders?*

Op 17 augustus 2005 heeft de inspectie onderzoek verricht bij Stichting FLASH een vergunninghouder die bemiddelt in Sri Lanka, Hongarije en Haïti. De inspectie heeft de beleidsstukken van Stichting FLASH bestudeerd, een zestal dossiers getoetst en een gesprek gevoerd met 3 bestuursleden.

Op grond hiervan is het volgende beeld naar voren gekomen.

Het belang van het kind bij interlandelijke adoptie is in het beleid van Stichting FLASH als volgt vastgelegd: er wordt alleen bemiddeld voor kinderen als duidelijk gebleken is dat er in het land van herkomst weinig of geen kansen zijn voor een menswaardig bestaan. Er worden ouders gezocht voor kinderen. De adopteerbaarheid van het kind moet in het land van herkomst zijn vastgesteld door een afstandsverklaring van de biologische ouder(s).

De voor de matching beschikbare informatie over de achtergrond van de kinderen is beperkt. Dit is voor een deel te verklaren door de leeftijd van de kinderen. Hongarije is hierop een uitzondering omdat er niet alleen zeer jonge kinderen beschikbaar zijn maar ook kinderen van ouders die uit de ouderlijke macht ontzet zijn.

De informatie over de adoptiefouders komt uit het Raadsrapport en het intakegesprek. Het komt sporadisch voor dat er aanvullende informatie nodig wordt geacht. De gegevens over de aspirant adoptiefouders worden beoordeeld in het licht van het belang van een eventueel kind. Hiervoor zijn geen vastgestelde criteria.

De besluitvorming met betrekking tot de matching in Sri Lanka en Hongarije geschiedt door de kinderbeschermingsautoriteiten, dit in tegenstelling tot Haïti, waar de contactpersoon zorg draagt voor de

matching en de contactpersoon een voorstel doet. Na de acceptatie van het voorstel wordt de IBSER (kinderbescherming) verzocht toestemming te geven voor de adoptie

De stichting FLASH is een vrijwilligersorganisatie met een uitvoerend bestuur. Dit houdt in dat alle werkzaamheden door bestuursleden gedaan worden. Kortgeleden is FLASH onder een nieuw bestuur opnieuw gestart. Het nieuwe bestuur heeft inmiddels een aantal contactpersonen vervangen en start in oktober 2005 met een ISO-9001 traject dat zij in december 2005 hoopt af te ronden.

De inspectie is van mening dat Stichting FLASH werkt conform het eigen vastgestelde beleid.

Stichting FLASH voldoet echter niet volledig aan wat de inspectie op grond van wet en regelgeving had verwacht aan te treffen, met name op de volgende punten:

- De beschrijving hoe een goede en optimale match van adoptief kind en aspirant adoptiefouders tot stand komt
- er wordt gematcht op te beperkte informatie over het kind,
- in het beleid worden geen eisen gesteld aan de medewerkers en de besluitvorming is niet geheel transparant.

De inspectie verwacht dat de vergunninghouders een concrete inhoudelijke invulling geven aan de eisen die gesteld worden in wet- en regelgeving. Vage algemene regels kunnen gemakkelijk leiden tot een ad hoc aanpak met het risico van willekeur. Het risico wordt bij FLASH wordt versterkt doordat de organisatie opnieuw is gestart nadat FLASH in financiële en bestuurlijke problemen was geraakt. Daardoor is FLASH nog zeer in ontwikkeling. Het nieuwe bestuur lijkt zich hiervan bewust en heeft afspraken gemaakt om voor eind 2005 een inhoudelijke inhaalslag te maken.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 zijn de aanleiding, de probleemstelling en de werkwijze in dit onderzoek beschreven.

In hoofdstuk 2 zijn de resultaten van het onderzoek opgenomen volgens een indeling die is gerelateerd aan de verwachtingen die de inspectie in haar toetsingskader heeft geformuleerd en worden conclusies geformuleerd. In hoofdstuk 3 wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvragen en wordt eveneens een conclusie geformuleerd. Geëindigd wordt in hoofdstuk 4 met aanbevelingen aan de vergunninghouder.

Hoofdstuk 1 Het onderzoek

Inleiding

Het ministerie van Justitie verleent vergunning aan rechtspersonen om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie. Er worden door het ministerie van Justitie in een Protocol¹ eisen gesteld aan deze rechtspersonen, die ervoor moeten zorgen dat de adoptie plaatsvindt volgens bepaalde uitgangspunten en met waarborgen wordt omgeven. De vergunningen die het ministerie van Justitie heeft verleend om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie moeten bij zes van de zeven vergunninghouders vóór 1 oktober 2005 worden verlengd².

Met het oog hierop heeft het ministerie de inspectie verzocht te onderzoeken bij dezen zes vergunninghouders of zij in de praktijk doen wat zij zeggen dat zij doen.

Met Justitie is afgesproken dat de inspectie zich in het onderzoek meer specifiek richt op de werkwijze van de vergunninghouders bij matching. Tijdens de workshop "Criteria waaraan elke adoptie moet voldoen" op de werkconferentie interlandelijke adoptie, op 9 december 2004 is naar voren gekomen dat het belang van matching door iedereen wordt onderschreven, maar dat de invulling niet eenvoudig wordt gevonden.

Eén van de eisen die het Protocol stelt is dat de vergunninghouder door middel van matching voor het te adopteren kind de juiste adoptiefouder(s) zal proberen te vinden, met gebruikmaking van alle voorhanden informatie omtrent de identiteit, het karakter, de aanleg en de persoonlijke achtergronden, gezinssituatie en medisch verleden, sociale milieu en de levensomstandigheden van zowel de aspirant-adoptiefouders als het voor adoptie en plaatsing beschikbare kind.³ Daar waar de matching door autoriteiten of instanties in het buitenland geschiedt, draagt de vergunninghouder de verantwoordelijkheid toe te zien op een zorgvuldige uitvoering van de buitenlandse matching.

Interlandelijke adoptie heeft voor het adoptiekind vergaande consequenties. De contacten met de eigen familie en omgeving worden verbroken. Het kind gaat naar een ander, meestal ver, land met een heel andere taal en cultuur en andere mensen. Het is daarom voor het kind van groot belang dat de matching met de adoptiefouders succesvol is. Loopt de adoptie mis, dan kan het kind niet terug naar het land van herkomst. Dat het belang van het kind bij interlandelijke adoptie voorop dient te staan, was een

¹ Protocol Werkwijze Bureau Centrale autoriteit bij de verlening van een vergunning om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie of verlenging van de geldigheidsduur van die verlenging.

² Bij de Nederlandse Adoptie Stichting is reeds in april 2005 een evaluatieonderzoek uitgevoerd, waarbij het gegeven dat de geldigheid van de vergunning van deze stichting op 1 december 2005 afloopt, is meegenomen.

³ Zie Hoofdstuk IV artikel 2 sub f en g van het Protocol Werkwijze Bureau Centrale autoriteit bij de verlening van een vergunning om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie of verlenging van de geldigheidsduur van die verlenging.

belangrijke conclusie in het evaluatieonderzoek Wobka van van Montfoort (juli 2004) en is door de minister van Justitie in februari 2005⁴ als uitgangspunt geformuleerd.

Probleemstelling

De inspectie heeft de volgende vraagstelling voor het toezicht geformuleerd:

*Wat is de werkwijze van de vergunninghouders bij de matching van adoptiekind en asp. adoptiefouders?
Hoe wordt daarbij het belang van het kind ingevuld door de vergunninghouders?*

De vraagstelling is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

- inwinnen informatie: weten de vergunninghouders welke informatie zij nodig hebben om te matchen en verzamelen zij deze?
- controleren van de informatie: hoe weten de vergunninghouders of de ingewonnen informatie volledig is en klopt, en hoe controleren zij de informatie? Hoe gaan vergunninghouders om met de situatie wanneer blijkt dat er niet of nauwelijks informatie beschikbaar is?
- tegen elkaar afzetten van informatie over kind en ouders: hoe wordt gematcht, hoe komen de vergunninghouders tot een keuze? Hoe wordt daarbij het belang van het kind ingevuld door de vergunninghouders?
- evaluatie: is er een evaluatie van de matching en hoe worden de resultaten van de evaluatie gebruikt ter controle en bij eventuele bijsturing van het matchingsproces?

Daar waar sprake is van matching in het buitenland zullen de vragen met betrekking tot informeren, controleren en matchen zich vooral toespitsen op de verantwoordelijkheid van de vergunninghouder m.b.t. de controle dat de matching plaatsvindt op een wijze die overeenkomt met de bedoeling van het protocol, waarbij het belang van het kind voorop staat.

Werkwijze

toetsingskader en instrumenten

Vóór de uitvoering van het onderzoek heeft de inspectie een toetsingskader opgesteld (zie bijlage 1). Dit toetsingskader is gebaseerd op de Wet Opneming Buitenlandse Kinderen ter Adoptie (Wobka) en Het Protocol Werkwijze Bureau Centrale Autoriteit (verder Protocol) en formuleert een aantal randvoorwaarden om te komen tot een behoorlijke matching. Er bestaan geen op schrift gestelde inhoudelijke criteria waaraan een behoorlijke matching zou moeten voldoen. Wel bestaan er richtlijnen voor een ethisch verantwoorde praktijk van interlandelijke adoptie van International Social Service (ISS)⁵. De inspectie heeft deze richtlijnen als maatschappelijk gewenste normen in het toetsingskader opgenomen. In het onderzoek is de inspectie nagegaan in hoeverre de vergunninghouders invulling geven aan de wettelijke

⁴ Brief van de minister van Justitie aan de Tweede Kamer dd 21 februari 2005

⁵ Samengesteld in 1999 door de ISS t.b.v. het netwerk van hun International Resource Centre for the protection of children in adoption, om ethische gronden te definiëren en enkele richtlijnen toe te voegen voor een ethisch verantwoorde praktijk, gebaseerd op het internationale verdrag inzake de rechten van het kind (1989) en het Haags Adoptieverdrag (1983).

eisen van de Wobka en het Protocol en aan de randvoorwaarden verwoord in de richtlijnen van het ISS. Op grond van het toetsingskader zijn vragenlijsten opgesteld voor de beleidstoets, de dossiertoets en een interview met de vergunninghouders.

Bronnen

De *beleidsinformatie* betrof de inspectie uit de stukken die door de vergunninghouders in verband met het verlenen van de vergunning naar het ministerie van Justitie waren gestuurd.

De vergunninghouders ontvingen voorafgaand aan het onderzoek het toetsingskader en de interviewvragen. Tevens werd aangegeven welke landen bij de *dossiertoets* betrokken zouden worden. Een aantal vergunninghouders bemiddelt bij de adoptie uit verschillende landen. De keuze voor de landen die in het onderzoek zijn betrokken maakte de inspectie op grond van de volgende overwegingen:

- in de landen die het Haags Adoptie Verdrag niet hebben ondertekend is er minder controle op de adoptiepraktijk in het zendende land.
- zoveel mogelijk dezelfde landen bij de verschillende vergunninghouders onderzoeken, met het oog op een onderlinge vergelijkbaarheid.

Per vergunninghouder zijn waar mogelijk drie landen bij het onderzoek betrokken. Bij Wereldkinderen de grootste vergunninghouder zijn vier landen betrokken. Bij vergunninghouders die in één land bemiddelen, was het uitgangspunt om zes dossiers te onderzoeken. Het betrof steeds afgeronde dossiers uit de periode juni 2004-juni 2005.

Het *interview* vond plaats na de beleids- en dossiertoets en bestond uit vragen naar aanleiding van deze toetsen en vragen naar de feitelijke gang van zaken bij matching

Rapportage

De inspectie heeft in dit rapport de bevindingen van het onderzoek gerangschikt aan de hand van de verwachtingen in het toetsingskader, de onderzoeksvragen beantwoord en aanbevelingen gedaan. De inspectie heeft aan de vergunninghouders gevraagd of het conceptrapport volgens hen feitelijk onjuistheden bevatte. Vervolgens heeft de inspectie het rapport vastgesteld. Het rapport is aangeboden aan het ministerie van Justitie.

Hoofdstuk 2 De resultaten van het onderzoek en de conclusies

Inleiding

De Inspectie jeugdzorg heeft van de Stichting FLASH de volgende beleidsdocumenten onderzocht: de op schrift gestelde werkwijze van de Stichting inzake de vaststelling dat de buitenlandse adoptie in het belang is van het kind, de map "Verlenging geldigheidsduur vergunning FLASH" dan met name de hoofdstukken die gaan over FLASH algemeen en die gaan over de matching en de beschrijving van de organisatiestructuur.

Stichting FLASH bemiddelt in 3 landen. De inspectie heeft in het onderzoek 6 dossiers van Stichting FLASH onderzocht, 2 dossiers uit Hongarije, 2 uit Haïti en 2 uit Sri Lanka. Het aantal onderzochte dossiers is door de inspectie op zes vastgesteld. In deze dossiers is de intake nog gedaan door de – inmiddels- oud-medewerkster, maar de matching heeft plaatsgevonden onder verantwoordelijkheid van een nieuw bestuur en in een andere organisatiestructuur. Het betrof daarom ook niet allemaal volledig afgeronde dossiers uit de periode juni 2004 – juni 2005. Op 17 augustus 2005 heeft de Inspectie het onderzoek bij de Stichting FLASH uitgevoerd. Het dossieronderzoek en het gesprek vonden plaats in Malden. FLASH werd vertegenwoordigd door drie bestuursleden. De Inspectie ontmoette een plezierige sfeer en openheid ten aanzien van het onderzoek en de vragen.

De resultaten van het onderzoek zijn hieronder gerelateerd aan de verwachtingen die de inspectie in het toetsingskader heeft geformuleerd.

Het belang van het kind

Verwachtingen van de Inspectie

ten aanzien van de invulling van het belang van het kind en wat nodig is voor de matching.

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. welke invulling de vergunninghouder geeft aan 'het belang van het kind';
2. welke informatie de vergunninghouder nodig heeft om te bepalen welke aspirant ouders de juiste zijn voor het kind;
3. op welke wijze de vergunninghouder de gegevens van het kind en de aspirant ouders combineert;
4. in welke gevallen een match niet in het belang van het kind is;
5. in welke gevallen er twijfel is of een match in het belang van het kind is.

De inspectie verwacht in de *dossiers* informatie aan te treffen:

1. over het kind en de aspirant ouders;
 - omtrent identiteit, karakter, aanleg en persoonlijke achtergronden, gezinssituatie, medisch verleden, sociaal milieu en levensomstandigheden;
2. Afwegingen waaruit duidelijk blijkt hoe deze gegevens met elkaar zijn gecombineerd en zijn gewogen;
3. Een conclusie die logisch volgt uit deze afwegingen omtrent de mate waarin kind en ouders matchen.

Bevindingen beleid

In de beleidsstukken van FLASH is het belang van het kind als volgt geformuleerd: Er wordt alleen bemiddeld voor kinderen als duidelijk gebleken is dat er in het land van herkomst weinig of geen kansen zijn voor een menswaardig bestaan. Er worden ouders gezocht voor kinderen. De adopteerbaarheid van het kind moet in het land van herkomst zijn vastgesteld door een afstandsverklaring van de biologische ouder(s).

Welke informatie de stichting nodig heeft om te bepalen welke aspirant adoptiefouders de juiste zijn voor het kind wordt niet beschreven in de beleidsstukken. Bij de matching stelt de stichting als eis dat het kind geplaatst wordt als het qua leeftijd voldoet aan de Nederlandse wettelijke eisen. Er is geen beleid aangetroffen in welke gevallen een match niet in het belang van kind is en wanneer twijfel bestaat over dit belang.

FLASH heeft de werkwijze per land beschreven. Dit betreft de gang van zaken rond het matchingsvoorstel uit het land van herkomst en welke informatie over het kind beschikbaar moet zijn, de sociale en medische rapportages. Wanneer deze rapportages vragen oproepen, wordt de contactpersoon van FLASH in het land van herkomst benaderd, zo nodig wordt advies ingewonnen van de externe adoptiedeskundige. Daarna volgt pas een voorstel aan de aspirant ouders.

Bevindingen dossiers

In de 6 onderzochte dossiers is informatie aangetroffen over de medische situatie van het kind. De beschikbare medische informatie varieerde van zeer summier tot medische informatie aangevuld met achtergrondinformatie. Sociale en achtergrondrapportage was veelal summier en niet in alle dossiers aanwezig.

Daarbij waren er verschillen tussen de verschillende landen. De dossiers van Sri Lanka bevatten geen sociale verslagen maar wel enige summiere informatie in de afstandsverklaring. De Hongaarse rapportage bevatte vrij uitvoerige gegevens over de sociale achtergrond van het kind. Er waren rapportages van kindertehuizen beschikbaar. In één van de Haïtiaanse dossiers is vrijwel geen informatie over de achtergrond van het kind aangetroffen. Het tweede dossier was informatiever en bevatte een rapportage van het kindertehuis.

In alle dossiers is de volgende informatie over aspirant adoptiefouders aangetroffen: het rapport van de Raad voor de Kinderbescherming en een intakeformulier met aandachtspunten. In de dossiers zijn geen afwegingen aangetroffen waaruit blijkt hoe de gegevens van kind en ouders met elkaar zijn gecombineerd en er is geen conclusie aangetroffen over de mate waarin ouders en kind matchen. In een dossier van Hongarije werd gezocht naar ouders voor twee "licht" gehandicapte kinderen (special needs).

Bevindingen interview nav beleids- en dossiertoets

In het gesprek lichtte FLASH toe wat het belang van het kind volgens de stichting inhoudt. Voor het kind wordt een geschikt ouderpaar gezocht. Dat betekent volgens FLASH onder meer dat ouders met extreme opvattingen niet in aanmerking komen voor bemiddeling. In dit kader werden racistische opmerkingen als voorbeeld genoemd. FLASH verzamelt alle mogelijke informatie over de aspirant adoptiefouders, zodat de matchers in de landen van herkomst hun werk zo optimaal mogelijk kunnen doen.

De matching vindt plaats in het land van herkomst. De landen beschikken over een lijst van aspirant adoptiefouders. Bij gelijke geschiktheid van de aspirant adoptiefouders is het eerste criterium de volgorde van binnenkomst van de aanvraag van de aspirant adoptiefouders, verder wordt rekening gehouden met eisen van de Nederlandse regelgeving en van de landen van herkomst. In Sri Lanka besluit de kinderbescherming naar welk land/vergunninghouder het kind gaat. De contactpersoon van FLASH doet een voorstel van matching van adoptiekind en aspirant adoptiefouders aan FLASH. De contactpersoon beschikt hiervoor over alle rapportage van aspirant adoptiefouders. Het voorstel wordt vervolgens naar FLASH gestuurd, na acceptatie door de Centrale Autoriteit in Nederland wordt het voorstel aan aspirant adoptiefouders gedaan.

In Hongarije stuurt het Centraal Adoptiecomite 2 of 3 dossiers naar de kinderbescherming, die op grond van deze dossiers de matching doet. De kinderbescherming neemt daarna contact op met de vergunninghouder. De kinderbescherming beschikt over de rapportage van aspirant adoptiefouders. In Haïti doet het kindertehuis de matching op basis van de rapportage van FLASH en de informatie over het kind in Haïti. Daarna wordt het voorstel door de contactpersoon naar FLASH gestuurd. Na aanvaarding door aspirant adoptiefouders gaat het voorstel voor de afhandeling van de procedure naar de kinderbeschermingsautoriteit.

In het interview wordt aangegeven dat het belang van het kind onder meer bewaakt wordt door toe te zien op de kwaliteit van de voorzieningen in landen van herkomst en door alle informatie over het kind ter beschikking te stellen van de aspirant adoptiefouders, zodat zij volledig zijn geïnformeerd.

De informatie over de aspirant adoptiefouders die naar de drie landen gaat, bestaat uit het raadsrapport eventueel aangevuld met informatie uit gesprekken van FLASH en de aspirant adoptiefouders. De landen van herkomst stellen extra eisen aan de aspirant adoptieouders. Welke specifieke informatie verder naar de landen gaat, wordt beoordeeld door de vergunninghouder. Het informatiepakket dat naar Haïti wordt verzonden is het meest uitgebreid, het bevat tevens aanbevelingsbrieven van derden en persoonlijk gemotiveerde adoptiewensen.

Tijdens het intakegesprek wordt informatie uit het raadsrapport uitgediept. Bij twijfel wordt een orthopedagoog geconsulteerd.

De informatie uit de landen van herkomst is hoofdzakelijk medisch van aard. Achtergrond informatie is slechts summier aanwezig.

Om te evalueren of het proces goed is verlopen vullen de aspirant adoptiefouders een half jaar na aankomst van hun kind in Nederland een evaluatieformulier in.

Conclusie:

Het beleid van de stichting FLASH voldoet gedeeltelijk aan wat de inspectie verwacht:

- FLASH benoemt wat zij verstaat onder het belang van het kind. Het belang van het kind is echter zodanig breed omschreven dat vrijwel elk kind hieraan voldoet.
- Er zijn geen criteria vastgelegd om te bepalen welke ouders de juiste zijn voor een kind zijn en hoe de gegevens van ouders en kind worden gecombineerd.

De dossiers voldoen niet aan wat de inspectie volgens de regelgeving zou verwachten, maar wel aan wat de stichting FLASH zelf heeft aangegeven.

- Er is altijd informatie over de aspirant adoptiefouders en over de identiteit en het medisch verleden van het kind, maar verdere informatie over het kind ontbreekt nogal eens of is zeer summier.
- Afwegingen in het kader van de matching staan niet in het dossier.

Nader onderzoek

Verwachtingen inspectie over nader onderzoek

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. dat er schriftelijke criteria zijn die aangeven in welke gevallen de vergunninghouder onderzoek nodig vindt;
2. dat de vergunninghouder een lijst heeft van adviseurs in Nederland en in het buitenland, waarop is aangegeven op welk gebied en op grond waarvan de adviseurs deskundig zijn.

In die gevallen waarin de vergunninghouder onderzoek nodig vond, verwacht de inspectie in de *dossiers* terug te vinden:

1. dat onderzoek is verricht;
2. op verzoek van de vergunninghouder door een deskundige;
3. wat daarvan het resultaat is: eendoordeel;
4. wat daarmee gedaan is.

Bevindingen beleid

In de beleidsstukken zijn geen criteria aangetroffen in welke gevallen nader onderzoek nodig is. In het beleid is geen lijst met externe adviseurs aangetroffen. In de paragraaf over het bestuur is wel vermeld dat er expertise op afroep beschikbaar is. Er staan geen artsen of menswetenschappers op de lijst, wel o.a. een fiscaal deskundige en een jurist. In de beleidsstukken is vastgelegd dat er intakegesprekken plaats vinden waarin met de aspirant-adoptiefouders de procedure wordt besproken, ingegaan wordt op het gezinsrapport en de vragen van de personen die matchen, aan de orde komen. Er zijn geen criteria vastgelegd om de informatie te wegen. Bij twijfel over de informatie wordt een diepgaand intakegesprek gehouden, intern overleg gepleegd en eventueel een aanvullend gezinsonderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming aangevraagd.

Bevindingen dossiers

In de onderzochte dossiers is een verslag van informatie-inwinning aangetroffen. Het betrof informatie over de medische achtergrond van het adoptiefkind, opgesteld door de contactpersoon (niet medicus) in Sri Lanka. De conclusie was dat het betreffende kind bepaalde verzorging nodig had en dat de aspirant adoptiefouders op de hoogte moesten zijn van de achtergrond van het kind. Op basis van deze rapportage werd het kind aan de aspirant adoptief ouders voorgesteld.

Bevindingen interview

In het interview wordt meegedeeld dat aanvullend onderzoek slechts zelden gedaan wordt. Wel is de mogelijkheid aanwezig een orthopedagoog te consulteren als het raadsrapport en het intakegesprek daar naar het gevoel van de intakers aanleiding toegeeft. Criteria hiervoor zijn niet geformuleerd. Dat geldt ook voor nader onderzoek naar het kind. Soms wordt nadere informatie over het te adopteren kind gevraagd aan de contactpersoon. Het gaat dan vaak om jonge kinderen uit Sri Lanka en Haïti die te vondeling gelegd zijn of aan een kindertehuis worden afgestaan, over wie geen informatie aanwezig is in het betreffende land. In Hongarije waar jongeren voor adoptie beschikbaar kunnen komen als ouders uit de ouderlijke macht ontzet zijn, zijn de kinderen iets ouder. Over deze kinderen is meer achtergrondinformatie beschikbaar.

In Haïti heeft FLASH vast contact met een kindertehuis, dat zorg draagt voor de matching.

Conclusie:

Het beleid van FLASH voldoet niet aan wat de inspectie verwacht:

- FLASH heeft geen criteria vastgelegd om te bepalen wanneer extra informatie noodzakelijk is over de aspirant adoptiefouders en het kind. In de praktijk wordt incidenteel aanvullende informatie gevraagd over de aspirant adoptiefouders en of het adoptiekind.

De dossiers voldoen aan wat de inspectie volgens de regelgeving zou verwachten

- In de dossiers bevinden zich documenten waaruit blijkt dat er nadere informatie gevraagd is.

Het proces van matching

Verwachtingen inspectie ten aanzien van het proces van matching

Kwaliteit en betrouwbaarheid van de medisch sociale rapportage en geboorte akte

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. welke eisen de vergunninghouder stelt aan de deskundigheid van de opsteller van de medisch-sociale rapportage;
2. welke informatie de vergunninghouder nodig heeft uit de medisch-sociale rapportage, om te bepalen of het kind in aanmerking komt voor interlandelijke adoptie

3. hoe de vergunninghouder de betrouwbaarheid van de geboorteakte en de juistheid van de daarin vermelde geboortegegevens onderzoekt.

Bevindingen beleid

In het beleid worden geen nadere eisen gesteld aan de deskundigheid van de opsteller van de medische en sociale rapportage. Evenmin is in het beleid beschreven welke informatie FLASH nodig heeft uit de medisch-sociale rapportage om te bepalen of het kind in aanmerking komt voor interlandelijke adoptie. Of en hoe de betrouwbaarheid van de geboorteakte en de juistheid van de daarin gemelde geboortegegevens worden onderzocht, staat niet in de beleidsstukken. Wel vermeldt FLASH in zijn beleidsstukken dat alleen met officiële instanties wordt samengewerkt, hierbij wordt er vanuit gegaan dat de stukken uit het land van herkomst betrouwbaar zijn.

Bevindingen dossiers

In de dossiers is informatie aangetroffen mbt de leeftijd (geboortedatum), het geslacht en medische gegevens van het kind. Of er sociale en achtergrondinformatie aanwezig is, verschilt per land. De dossiers uit Hongarije bevatten redelijk uitgebreide achtergrondinformatie.

De achtergrondgegevens uit Sri Lanka waren summier en over diverse documenten verspreid. Een dossier van een bemiddeling uit Haïti bevatte zeer summiere achtergrond informatie afkomstig van het kindertehuis, het andere dossier niet.

Bevindingen interview nav beleids- en dossiertoets

FLASH geeft in het gesprek aan dat zij van ieder kind in ieder geval medische informatie wil, die volledig en betrouwbaar is. Voor zover mogelijk wil zij ook sociale en achtergrondinformatie. Of deze informatie beschikbaar is, hangt van het land van herkomst af, van de leeftijd en de wijze waarop het kind is afgestaan en de cultuur in het land van herkomst met betrekking tot het afstand doen van een kind. Ook wil FLASH beschikken over de afstandsverklaring.

FLASH deelt mee dat er soms extra informatie over het kind via de contactpersonen wordt ingewonnen. Een voorbeeld daarvan is de extra medische informatie die in Sri Lanka werd ingewonnen met betrekking tot een special needs-kind. Dit komt echter zelden voor.

Tijdens de bezoeken van FLASH aan de landen van herkomst wordt nagegaan of de personen met wie contacten worden onderhouden en die de informatie verschaffen betrouwbaar zijn. Hiervoor worden vaste vragenlijsten gehanteerd. Ook worden ter plaatse referenties ingewonnen. Van deze activiteiten worden verslagen gemaakt.

De informatie die door personen uit de drie landen van herkomst wordt versterkt, wordt gecontroleerd op volledigheid. Is er aanleiding te twifelen dan worden de contacten verbroken. Tijdens het gesprek deelde FLASH mee dat het nieuwe bestuur onlangs in Haïti een contact verbroken heeft en een nieuw contact heeft aangesteld. Er waren ernstige twijfels over de betrouwbaarheid.

Het bestuur van FLASH gaf aan dat de procedure voor de matching in Haïti in zo verre afwijkt, omdat het kindertehuis het voorstel voor matching doet. Als dit voorstel aanvaard wordt door de aspirant adoptiefouders, wordt door de contactpersoon aan de IBESR toestemming gevraagd om de adoptieprocedure op te starten.

Over de informatie uit Hongarije bestaat geen twijfel aan de betrouwbaarheid. FLASH weet niet hoe men de informatie in Hongarije afweegt en combineert. De Kinderbescherming in Hongarije is nauw betrokken bij de adoptie en matcht zorgvuldig. Omdat de oude contactpersoon van Sri Lanka niet betrouwbaar was, heeft het nieuwe bestuur van FLASH de huidige contactpersoon aangesteld. FLASH heeft geen twijfel over de betrouwbaarheid van deze contactpersoon, met wie zij in het verleden al heeft samengewerkt. FLASH verwacht van de contactpersonen kennis van de Nederlandse situatie (cultuur) . Dit omdat de kans dat de match lukt, daar mee groter wordt. Om dit te bereiken worden de contactpersonen periodiek in Nederland uitgenodigd en voorgelicht. Ook ontvangen deze contactpersonen alle informatie over de aspirant adoptiefouders. Deze informatie wordt vertaald.

Conclusie:

Het beleid van FLASH voldoet gedeeltelijk aan wat de inspectie verwacht:

- FLASH stelt in haar beleid geen eisen aan de deskundigheid van de opsteller van de medische en sociale informatie, maar geeft in het beleid wel aan alleen te werken met officiële instanties
- FLASH heeft niet omschreven hoe zij de betrouwbaarheid van de geboorteakte onderzoekt, maar geeft in het interview aan dat de aktes in de drie landen betrouwbaar zijn
- FLASH heeft beschreven dat zij de betrouwbaarheid van de informanten aan de hand van een aandachtspuntenlijst controleert

Verwachtingen inspectie ten aanzien van het proces van matching

Deskundigheid medewerkers matching

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. dat de beslissing tot matching wordt genomen door een team;
2. dat dit team minimaal is samengesteld uit personen die inhoudelijk deskundig zijn op het gebied van adoptie en onafhankelijk;
3. een beschrijving hoe door de vergunninghouder de kwaliteitsnormen worden gehanteerd (o.a. ISO) m.b.t. de opleiding en ervaring van teamleden die verantwoordelijk zijn voor de matching.
4. hoe gezamenlijke verantwoordelijkheid m.b.t. matching wordt gedeeld door de vergunninghouders met de betrokkenen in het land van herkomst;
5. wie welke informatie aanlevert en hoe men daarover overlegt.

Bevindingen beleid

In de beleidsstukken zijn geen specifieke eisen aangetroffen met betrekking tot de deskundigheid van de medewerkers betrokken bij de matching, de wijze waarop de matchingsbeslissing tot stand komt, de informatie uitwisseling door vergunninghouders en land van herkomst en de wijze van overleg hierover.

Wel wordt in de beleidsstukken aangegeven dat er contacten zijn met de contactpersoon in het land van herkomst.

Bevindingen dossiers

In de dossiers van FLASH werd documenten over de medische gesteldheid van het kind aangetroffen die waren opgesteld door artsen en afkomstig uit ziekenhuizen en laboratoria.

Bevindingen interview nav beleids- en dossiertoets

In het interview deelt FLASH mee dat het een vrijwilligersorganisatie is, die onlangs orde op zaken heeft gesteld. In de toekomst wil de stichting werken met een beperkt aantal beroepskrachten. Het bestuur bestaat uit diverse deskundigen en ervaringsdeskundigen. In de reeds genoemde map zijn de taken van bestuursleden vastgelegd. FLASH laat weten dat de medewerker die de contacten onderhoudt met de aspirant adoptiefouders een pedagogische achtergrond heeft en reeds jarenlang werkzaam is in het basisonderwijs. Hierdoor heeft zij een goede kijk op de beleving van kinderen en de kwaliteiten van ouders. Zij is reeds een groot aantal jaar bij FLASH betrokken.

De matching geschiedt in het land van herkomst. De verantwoordelijkheid ligt bij het bestuur. Bij twijfel vindt er overleg plaats in het bestuur over de voorstellen.

De contactpersonen dienen betrouwbaar te zijn. De contactpersonen worden betaald per activiteit. Zij hebben een rol bij het achterhalen van informatie over het adoptiekind, de formele procedures en de begeleiding van de ouders bij het ophalen van het kind.

Conclusie:

Het beleid van FLASH voldoet niet aan wat de inspectie verwacht:

- FLASH heeft in haar beleid geen specifieke eisen aan de medewerkers omschreven. Niet is aangetroffen dat de beslissingen met betrekking tot de matching in teamverband worden genomen.

Verwachtingen inspectie ten aanzien van het proces van matching

Nadere eisen op basis van ISS richtlijnen

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. dat de vergunninghouder onderschrijft dat de matching
 - nooit mag worden overgelaten aan de oorspronkelijke familie, tenzij bij uitzondering,
 - niet uitsluitend mag worden overgelaten aan de verantwoordelijken van de opvanginstelling, de beschermer of de voogd van het kind,
 - nooit alleen mag worden overgelaten aan de aspirant ouders door een kind uit te kiezen in het land van herkomst of via internet.
2. op welke wijze de vergunninghouder vaststelt dat aan de genoemde eisen is voldaan;
3. dat matching in het land van herkomst van het kind plaatsvindt door een bevoegde dienst op het vlak van kindbescherming

4. dat er een uitwisseling van informatie was/is tussen de vergunninghouder en de professionals uit het land van herkomst;
5. Wanneer deze uitwisseling niet mogelijk was, een beschrijving van de reden waarom niet.

Bevindingen beleid

Er is geen vastgesteld beleid aangetroffen met betrekking tot bovenstaande ISS richtlijnen. Wel is beschreven dat de matching plaatsvindt in het land van herkomst. In de werkwijze per land wordt op de verantwoordelijkheden van de diverse (kinderbeschermings) instanties in het betreffende land teruggekomen en wordt beschreven dat er overleg en informatie-uitwisseling plaats vindt tussen FLASH en de landen van herkomst. Zo doet de kinderbescherming in Sri Lanka het voorstel, FLASH beoordeelt dat voorstel . Dit geldt ook voor Hongarije. In Haïti doet het kindertehuis het voorstel en geeft de IBESR (de kinderbescherming in Haïti) na acceptatie van het kind door de adoptiefouders toestemming om de adoptieprocedure op te starten.

Bevindingen dossiers

In de dossiers bleek de betrokkenheid van de bevoegde instanties uit de formele stukken. De ISS-richtlijn verbiedt de inbreng van een aantal specifiek genoemde personen in het adoptieproces. In de door de inspectie onderzochte dossiers was geen sprake van deze inbreng bij matching.

Conclusie:

Het beleid van FLASH voldoet gedeeltelijk aan wat de inspectie verwacht:

- De matching vindt plaats door en onder verantwoordelijkheid van bevoegde diensten op het vlak van de kinderbescherming.
- Er is informatie uitwisseling met de landen van herkomst.
- Er is niet geformuleerd wiens inbreng bij matching verboden is.

De dossiers voldoen eveneens gedeeltelijk aan wat de inspectie verwacht.

- De genoemde verboden inbreng bij matching – hoewel nergens in het beleid vastgelegd- vindt niet plaats
- Van informatie-uitwisseling blijkt uit de dossiers niet.

Het voorstel aan de aspirant adoptiefouders

Verwachtingen inspectie ten aanzien van het voorstel aan aspirant adoptie ouders

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. dat het voorstel ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het gekozen adoptiegezin;
2. dat dit gebeurt door een van de medewerkers van de vergunninghouder.

De inspectie verwacht in de *dossiers* stukken aan te treffen waaruit blijkt:

1. wat het voorstel is aan het gekozen adoptiegezin;
2. het resultaat van de bespreking.

Bevindingen beleid

In de map van FLASH, staat in de werkprocedures voor Sri Lanka, Hongarije en Haïti beschreven dat een adoptievoorstel met de aspirant adoptiefouders wordt besproken.

Bevindingen dossiers

In de onderzochte dossiers werd geen verslag aangetroffen van het voorstel van een adoptiefkind en de reactie daarop van aspirant adoptiefouders. Wel werden mails, verslagen van (telefoon) gesprekken en andere stukken aangetroffen, waaruit bleek dat aspirant adoptiefouders een kindvoorstel hadden geaccepteerd.

Bevindingen interview nav beleids- en dossiertoets

In de reactie op het conceptrapport werd meegedeeld dat aspirant telefonisch worden uitgenodigd voor een gesprek op het kantoor van FLASH om het voorstel te bespreken. Op kantoor wordt het kinddossier doorgenomen en besproken. Als de medewerker van FLASH de indruk heeft dat er geen problemen zijn met het voorstel, worden de foto's –voor zover deze zijn toegezonden- aan de aspirant adoptiefouders overhandigd.

Conclusie:

Het beleid van FLASH voldoet aan wat de inspectie verwacht:

- FLASH heeft vastgelegd dat het voorstel ter goedkeuring aan de aspirant adoptiefouders wordt voorgelegd.

De dossiers voldoen gedeeltelijk aan wat de inspectie volgens de regelgeving zou verwachten

- Het resultaat van het voorstel blijkt impliciet uit de stukken in het dossier.
- Het voorstel zelf blijkt niet uit het dossiers

Aanvullende informatie van stichting FLASH in het interview

Raadsrapportage

De kwaliteit en uitgebreidheid van de raadsrapportages is wisselend zo merkt het bestuur van FLASH op. Het bestuur van FLASH is verder van mening dat niet verdragslanden zoals Haïti door de Nederlandse overheid behandeld zouden moeten worden als zijnde een verdragsland.

Organisatie

FLASH is opnieuw gestart met een nieuw bestuur dat in eerste instantie prioriteit heeft gegeven aan het op orde brengen van de operationele en financiële zaken. Dit is inmiddels gebeurt. Vervolgens heeft FLASH afspraken gemaakt om op 1 oktober 2005 te starten met het ISO project met als doel om in december 2005 de ISO-9001 certificering te hebben. Het bestuur wil de vastlegging van allerlei

Inspectie jeugdzorg

beleidszaken, zoals waar een degelijke matching aan zou moeten voldoen, parallel laten lopen met het ISO-project. Het bestuur wil transparantie en openheid.

Relatie met de overige vergunninghouders.

Het bestuur van FLASH uitte zijn verbazing over de wijze waarop tussen de vergunninghouders informatie wordt uitgewisseld. Van een open informatie-uitwisseling is geen sprake, dit ondanks de reeds geruime tijd lopende mediation.

Hoofdstuk 3 Beantwoorden van de onderzoeksvragen en conclusie

In Hoofdstuk 3 geeft de inspectie antwoord op de onderzoeksvragen met behulp van de bevindingen zoals verwoord in hoofdstuk 2. Onderstaand wordt dit per deelvraag beschreven.

Wat is de werkwijze van FLASH bij de matching van adoptiekind en aspirant adoptiefouders? Hoe wordt daarbij het belang van het kind ingevuld door FLASH?

Inwinnen informatie

Weet FLASH welke informatie zij nodig heeft om te matchen en verzamelt zij deze?

De informatie die FLASH over het adoptiekind vereist is minimaal. In elk geval dient er medische informatie te zijn, de leeftijd moet bekend zijn en er moet een afstandsverklaring zijn. De informatie over de achtergrond is meestal summier, hoewel dit per land verschilt. In voorkomende gevallen werd extra informatie gevraagd bij de contactpersoon in het betreffende land. Er zijn geen criteria voor nader onderzoek en dit komt ook weinig in de praktijk voor.

De informatie over de aspirant adoptiefouders is afkomstig uit het Raadsrapport en eventueel het intakegesprek. Bij twijfel verzamelt FLASH nadere informatie over de aspirant adoptiefouders.

Controleren van de informatie

Hoe weet FLASH of de ingewonnen informatie volledig is en klopt, en hoe controleert zij de informatie?

Hoe gaat FLASH om met de situatie wanneer blijkt dat er niet of nauwelijks informatie beschikbaar is?

FLASH gaat ervan uit dat de informatie die zij ontvangt betrouwbaar is omdat zij alleen contact heeft met officiële instanties. In Haïti wordt gematcht door het kindertehuis zelf en wordt de match pas achteraf na acceptatie door de aspirant adoptiefouders gefiatteerd door de kinderbescherming in Haïti (IBESR). Deze werkwijze stelt hoge eisen aan het kindertehuis in Haïti ten aanzien van een zorgvuldige niet willekeurige matching. Het stelt ook hoge eisen aan FLASH om regelmatig te controleren of de matching zorgvuldig gebeurt.

Tijdens de bezoeken van FLASH aan de betrokken landen wordt met behulp van een vaste vragenlijst nagegaan of de contacten betrouwbaar zijn. FLASH controleert alleen wanneer de informatie vragen oproept of aanvulling behoeft. In dat geval worden de contactpersonen in deze landen benaderd om de informatie te checken of aan te vullen.

Tegen elkaar afzetten van informatie

over kind en ouders: hoe wordt gematcht, hoe komt FLASH tot een keuze?

Criteria om tot een goede keuze te komen heeft FLASH niet in het beleid vastgelegd. FLASH verzamelt alle mogelijke informatie over de aspirant adoptiefouders, zodat de matchers in de landen van herkomst

hun werk zo optimaal mogelijk kunnen doen. De matching vindt plaats in het land van herkomst. De landen beschikken over een lijst van aspirant adoptiefouders. Bij gelijke geschiktheid van de aspirant adoptiefouders is het eerste criterium de volgorde van binnenkomst van de aanvraag van de aspirant adoptiefouders, verder wordt rekening gehouden met eisen van de Nederlandse regelgeving en van de landen van herkomst. De uitkomst van de match in het land van herkomst van het kind wordt als voorstel aan de aspirant adoptiefouders voorgelegd.

Evaluatie

Is er een evaluatie van de matching en hoe worden de resultaten van de evaluatie gebruikt ter controle en bij eventuele bijsturing van het matchingsproces?

Er is geen stelselmatige evaluatie van de matching. Wel rapporteren de adoptiefouders na een half jaar over de stand van zaken. Deze rapportage wordt dan aan de betreffende landen toegezonden. Verder beschikt FLASH over een klachtenregeling. Er zijn de afgelopen jaren geen klachten geweest. Het beleid is er op gericht zo weinig mogelijk klachten te krijgen door zo betrouwbaar en transparant mogelijk te werken.

Het belang van het kind bij matching

Hoe vult FLASH het belang van het kind bij matching in?

Het belang van het kind is door FLASH zeer algemeen omschreven. Het belang wordt gediend door informatie van de aspirant adoptiefouders te controleren, zonodig aan te vullen en deze zo goed mogelijk te informeren over wat hen te wachten staat. Maar ook door alle beschikbare informatie over het kind ter beschikking te stellen van de aspirant adoptiefouders.

FLASH geeft aan dat zij het belang van het kind ook dient door toezicht te houden op de kwaliteit van de contactpersonen en van het kindertehuis ter plaatse en alleen contacten te onderhouden met officiële instanties. Bij de intake van de aspirant adoptiefouders, wordt het belang van het kind bevorderd door niet alle aspirant adoptiefouders voor bemiddeling in behandeling te nemen. Een voorbeeld hiervan waren ouders die zich racistisch uitlieten.

Doet de Stichting FLASH bij matching wat zij zegt dat zij doet?

Het beleid van FLASH is algemeen geformuleerd. De werkwijze zoals die vastgelegd is wordt gevolgd. Er zijn weinig procedurele en inhoudelijke eisen en criteria op schrift om tot een afgewogen keuze te komen.

Eindconclusie

FLASH heeft onlangs een bestuurswisseling ondergaan en de organisatorische en financiële problemen opgelost. De organisatie is in feite opnieuw begonnen met nieuwe bestuursleden. Het kwaliteitshandboek ontbreekt nog. Het bestuur wil het beleid nader expliciteren en de beschrijving gelijk oplaten lopen met het traject van ISO-certificering dat in oktober 2005 start en in december 2005 zal worden afgerond.

Het beleid en de praktijk bij FLASH voldoen weliswaar gedeeltelijk aan wat de inspectie op grond van wet- en regelgeving had verwacht aan te treffen, maar er is sprake van wel heel algemeen geformuleerde regels die geen inhoudelijke schriftelijke invulling hebben gekregen.

De praktijk is echter alleszins gebaat bij transparantie. Vage algemene regels kunnen gemakkelijk leiden tot een adhoc aanpak met het risico van willekeur. Met betrekking tot de vraag in hoeverre stichting FLASH voldoet aan wat de inspectie op grond van wet- en regelgeving verwacht aan te treffen is de inspectie van mening dat dit met name op de volgende punten niet het geval is:

- de uitwerking van het belang van het kind
- De beschrijving hoe een optimale match van een adoptief kind en aspirant adoptief ouders tot stand komt.
- Er wordt gematcht⁶ op basis van beperkte informatie over het kind
- in het beleid worden geen eisen gesteld aan de medewerkers
- De besluitvorming en de rol van FLASH bij de matching is niet transparant.

⁶ Behalve Hongarije

Hoofdstuk 4 Aanbevelingen

De inspectie doet de volgende aanbevelingen aan de Stichting FLASH.

- Expliciteer en leg schriftelijk vast wat de visie op het belang van het kind is bij interlandelijke adoptie en hoe dit belang van het kind een rol speelt bij de matching.
- Expliciteer de criteria ten aanzien van de acceptatie van aspirant adoptiefouders en adoptiefkinderen en leg deze vast.
- Leg de criteria vast waaraan de informatie over adoptief ouders en kinderen moet voldoen
- Beschrijf de matchingsprocedure en de verantwoordelijkheden van de betrokkenen zowel in het buitenland als in Nederland, zowel inhoudelijk als procedureel (denk hierbij ook aan de eisen mbt deskundigheid medewerkers en aan besluitvorming in teamverband) en maak inzichtelijk hoe de gegevens van kind en ouders met elkaar gecombineerd en gewogen worden.
- Leg vast hoe dit beleid geborgd wordt.
- Maak de gevolgde werkwijze inclusief de gemaakte afwegingen in het dossier zichtbaar.

Bijlage 1 Toetsingskader

Toetsingskader matching bij interlandelijke adoptie

Inleiding bij het Toetsingskader onderzoek matching bij interlandelijke adoptie

Het toetsingskader toezicht matching is gebaseerd op bepalingen uit:

- Wet opneming buitenlandse kinderen ter adoptie (Wobka).
- Het Haags Adoptie Verdrag.
- Het Protocol Werkwijze Bureau Centrale Autoriteit bij de verlening van een vergunning om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie of verlenging van de geldigheidsduur van die vergunning.
Dit protocol is gebaseerd op het eerder genoemde Haags Adoptie Verdrag.
- Richtlijnen ISS, t.b.v. een ethisch verantwoorde praktijk en maatschappelijke normen. De richtlijnen zijn o.a. gebaseerd op het internationale verdrag voor de rechten van het kind, maar hebben geen wettelijke status.
- Ethical Rules, Euradopt (hebben ook geen wettelijke status).

Toelichting

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (art. 21) ligt ten grondslag aan het uitgangspunt dat adoptie in het belang van het kind moet zijn en dat dit principe leidend is. Het onderzoek richt zich op de werkwijze van de vergunninghouders bij de matching van adoptiekind en aspirant adoptieouders.

Van toepassing zijnde wet- en regelgeving

De Wet Opneming Buitenlandse kinderen ter adoptie, verder Wobka

Het protocol werkwijze Bureau Centrale autoriteit, verder Protocol genoemd, dat gebaseerd is op het Het Haags adoptie verdrag, HAV

Randvoorwaarden uit het Protocol Werkwijze Bureau Centrale Autoriteit

De Inspectie controleert bij de dossiertoets ook of aan een aantal randvoorwaarden uit het Protocol is voldaan. Zonder deze randvoorwaarden ontbreekt immers belangrijke informatie voor de matching. Deze voorwaarden betreffen concreet:

1. Het kind is adopteerbaar:
 - subsidiariteitsbeginsel is in land herkomst toegepast
 - geboorteakte is aanwezig

2. Aspirant adoptiefouders zijn geschikt:
 - Rapport Raad voor de Kinderbescherming
 - Beginseltoetsemming

Het is de verantwoordelijkheid van de vergunninghouder om na te gaan of is voldaan aan bovenstaande voorwaarden, alvorens overgegaan wordt tot de daadwerkelijke matching van het adoptiekind met aspirant adoptiefouders.

Maatschappelijke normen

Richtlijnen International Social Service (ISS), die moeten zorgen voor een ethisch verantwoorde praktijk (1999). Deze richtlijnen hebben geen formele status, ze zijn tot stand gekomen door het uitwisselen van informatie tussen beroepsmensen uit de hele wereld. In paragraaf 3 zijn de richtlijnen met betrekking tot de matching beschreven. Het betreft steeds randvoorwaarden voor matching. Er worden geen inhoudelijke criteria gegeven. De Inspectie heeft een aantal van deze richtlijnen in onderhavig toetsingskader opgenomen.

Euradopt, een organisatie van Europese adoptie organisaties waar Wereldkinderen, Kind en Toekomst en Meiling lid van zijn, heeft in 1993 een aantal ethische regels waar interlandelijke adoptie aan dient te voldoen aanvaard. Deze regels komen in grote lijnen overeen met de richtlijnen van ISS.

Deze maatschappelijke normen zijn niet bindend voor de vergunninghouders. Maar de inspectie is van mening dat zij belangrijke algemeen gedeelde noties beschrijven met betrekking tot de matching. De inspectie wil in haar onderzoek beschrijven in hoeverre in de praktijk door de vergunninghouders gebruik wordt gemaakt van deze normen.

1. Toetsingskader.

Hieronder staat schematisch weergegeven wat de inspectie verwacht aan te treffen in het beleid en de dossiers van de vergunninghouders op grond van de wettelijke eisen. Indien sprake is van een randvoorwaarde, is dit in het blokje waarin de eisen zijn omschreven aangegeven.

	Eisen	Bepalingen	Inspectie verwacht aan te treffen in beleid en praktijk
1	De vergunninghouder laat zonodig onderzoek verrichten door en vraagt advies aan deskundige personen of instellingen in Nederland of in de staat van herkomst van het buitenlandse kind.	Art. 17a lid 1, sub b, Wobka	<p><i>Beleid:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Er zijn schriftelijke criteria die aangeven in welke gevallen de vergunninghouder onderzoek nodig vindt. 4. De vergunninghouder heeft een lijst van adviseurs in Nederland en in het buitenland, waarop is aangegeven op welk gebied en op grond waarvan de adviseurs deskundig zijn. <p><i>Dossiers:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In de dossiers, die horen tot de gevallen hierboven onder 1. beschreven, bevinden zich documenten waaruit blijkt <ul style="list-style-type: none"> • dat onderzoek is verricht • op verzoek van de vergunninghouder door een deskundige • wat daarvan het resultaat is: eindoordeel • wat daarmee gedaan is

	Eisen	Bepalingen	Inspectie verwacht aan te treffen in beleid en praktijk
2	<p>De vergunninghouder vergaart zoveel mogelijk gegevens met betrekking tot de afkomst en de achtergrond van het buitenlandse kind in de staat van herkomst en onderzoekt daarbij of aan het subsidiariteitsbeginsel is voldaan.</p> <p>De vergunninghouder moet gegevens verstrekken over de wijze waarop hij met gebruikmaking van alle voorhanden zijnde informatie, voor een bepaald kind de juiste adoptiefouder(s) zal proberen te vinden.</p> <p>Het belang van het kind staat voorop. Indien dit niet het geval is, of er enige twijfel over bestaat, dient de vergunninghouder de bemiddeling te beëindigen.</p> <p>De matching moet voor een kind een adoptiegezin voorstellen dat afgestemd is op de leefervaring, de eigenheden en behoeften van dit kind.</p>	<p>Art. 17b lid 1, Wobka jo</p> <p>Art. 2 sub Ag, hoofdstuk IV, Protocol, Art. 17a lid 1 sub b Wobka en Art 16 Ethical Rules, Euradopt, maart 1993 Jo Richtlijn 19 De rechten van het kind bij internationale adoptie, ethische gronden, richtlijnen voor de praktijk, ISS, november 1999 (verder: Richtlijnen ISS)</p>	<p>Beleid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het beleid is omschreven: <ul style="list-style-type: none"> ○ Welke informatie de vergunninghouder nodig heeft om te bepalen welke aspirant ouders de juiste zijn voor het kind ○ Welke invulling de vergunninghouder geeft aan 'het belang van het kind' ○ Op welke wijze de vergunninghouder de gegevens van het kind en de aspirant ouders combineert ○ In welke gevallen een match niet in het belang van het kind is ○ In welke gevallen er twijfel is of een match in het belang van het kind is. <p>Dossiers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informatie over het kind en de aspirant ouders <ul style="list-style-type: none"> ○ omtrent identiteit, karakter, aanleg en persoonlijke achtergronden, gezinssituatie, medisch verleden, sociaal milieu en levensomstandigheden • Afwegingen waaruit duidelijk blijkt hoe deze gegevens met elkaar zijn gecombineerd en zijn gewogen • Een conclusie die logisch volgt uit deze afwegingen omtrent de mate waarin kind en ouders matchen.
3	<p><i>Randvoorwaarde voor een goede matching</i></p> <p>De vergunninghouder (aanvrager) moet gegevens verstrekken over de wijze waarop hij zal onderzoeken of de medisch-sociale rapportage omtrent een kind redelijkerwijze in de staat van herkomst tot de conclusie heeft kunnen leiden, dat het kind in aanmerking kan worden gebracht voor interlandelijke adoptie.</p> <p>De vergunninghouder zal in dit verband bijzondere aandacht schenken aan de betrouwbaarheid en de juistheid van de gegevens van de geboorteakte.</p> <p>A case study must be prepared by a person qualified in social work.</p>	<p>Art. 2 sub c, hoofdstuk IV, Protocol werkwijze bureau centrale autoriteit (verder: Protocol) en</p> <p>art. 4, 17 Ethical Rules, Euradopt, maart 1993</p>	<p>Beleid</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het beleid is omschreven <ul style="list-style-type: none"> ○ Welke eisen de vergunninghouder stelt aan de deskundigheid van de opsteller van de medisch-sociale rapportage ○ welke informatie de vergunninghouder nodig heeft uit de medisch-sociale rapportage, om te bepalen of het kind in aanmerking komt voor interlandelijke adoptie • In het beleid is omschreven <ul style="list-style-type: none"> ○ hoe de vergunninghouder de betrouwbaarheid van de akte en de juistheid van de daarin vermelde geboortegegevens onderzoekt.

	Eisen	Bepalingen	Inspectie verwacht aan te treffen in beleid en praktijk
4	<p><i>Randvoorwaarde</i> De matching moet toevertrouwd worden aan een team en mag niet overgelaten worden aan één enkel persoon. Het team moet samengesteld zijn uit personen die inhoudelijk deskundig zijn inzake adoptie.</p>	Richtlijn 22, ISS	<p><i>Beleid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het beleid is omschreven: <ul style="list-style-type: none"> ○ dat de beslissing tot matching wordt genomen door een team ○ dat dit team minimaal is samengesteld uit personen die inhoudelijk deskundig zijn op het gebied van adoptie. ○ Een beschrijving hoe door de vergunninghouder de kwaliteitsnormen worden gehanteerd (o.a. ISO) m.b.t. de opleiding en ervaring van teamleden die verantwoordelijk zijn voor de matching.
5	<p><i>Randvoorwaarde</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het geval van internationale adoptie, behoort de matching tot de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de beroepsmensen in het herkomstland en het opvangland. 	Richtlijn 27, ISS	<p><i>Beleid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het beleid is omschreven: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hoe gezamenlijke verantwoordelijkheid mbt matching wordt gedeeld door de vergunninghouders met de betrokkenen in het land van herkomst. ○ Wie welke informatie aanlevert en hoe men daarover overlegt. ○ De beroepskrachten zijn deskundig en onafhankelijk. <p><i>Dossiers:</i> In de dossiers zijn documenten waaruit blijkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat er een uitwisseling van informatie was tussen de vergunninghouder en de professionals uit het land van herkomst; • Wanneer deze uitwisseling niet mogelijk was, beschrijving van de reden waarom niet.

	Eisen	Bepalingen	Inspectie verwacht aan te treffen in beleid en praktijk
6	<p><i>Randvoorwaarde</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De matching mag nooit overgelaten worden aan de oorspronkelijke familie, tenzij in uitzonderlijke gevallen waarvoor dit gerechtvaardigd is en dan slechts nadat hiervoor toestemming gegeven is. Er moet in ieder geval op worden toegezien door een bevoegde dienst op het vlak van kindbescherming. • De matching mag niet uitsluitend aan de verantwoordelijken van de opvanginstelling, de beschermer of voogd van het kind overgelaten worden. Aangezien zij het kind kennen moeten zij in de mate van het mogelijke, wel betrokken worden bij het team dat het matchingsvoorstel formuleert, of toch door dit team geraadpleegd worden. • De matching mag nooit alleen aan de toekomstige adoptiefouders overgelaten worden, waarbij zij een kind kunnen uitkiezen bijvoorbeeld tijdens bezoeken aan kinderopvangcentra, tijdens bezoeken aan families in het land van herkomst of met behulp van een catalogus. • De matching mag nooit alleen aan de aspirant-ouders overgelaten worden waarbij deze een kind kiezen op basis van een catalogus die via internet aan het publiek aangeboden wordt. 	<p>Richtlijn 23 t/m 26, ISS</p>	<p><i>Beleid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het beleid is omschreven: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dat de vergunninghouders deze eisen onderschrijven ○ Op welke wijze de vergunninghouders vaststellen dat aan de genoemde eisen is voldaan
7	<p><i>Randvoorwaarde</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Voordat de matching bevestigd wordt, moet het voorstel ter goedkeuring voorgelegd worden aan het gekozen adoptiegezin. Het voorstel wordt hen voorgelegd door één van de beroepsmensen die in het land waar het gezin woont bij de adoptieprocedure betrokken zijn. 	<p>Richtlijn 28, ISS</p>	<p><i>Beleid:</i></p> <p>In het beleid is omschreven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dat het voorstel ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het gekozen adoptiegezin • Dat dit gebeurt door een van de medewerkers van de vergunninghouder <p><i>Dossiers:</i></p> <p>In de dossiers bevinden zich stukken waaruit blijkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het voorstel aan het gekozen adoptiegezin • Het resultaat van deze bespreking

